

Lausunto

28.04.2026

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Ympäristöministeriölle

ASIA: LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI JÄTELAIN JA HARMAAN TALOUDEN SELVITYSYKSIKÖSTÄ ANNETUN LAIN 6 §:N MUUTTAMISESTA

VIITE: YMPÄRISTÖMINISTERIÖN LAUSUNTONPYYNTÖ VN/2801/2026 2.4.2026

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristöministeriölle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Lausunnonantajasta

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry on yleishyödyllisten ja omakustannusperusteella toimivien vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimialajärjestö, joka toimii jäsentensä edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä. KOVA:n jäsenet omistavat normaaleja vuokra-asuntoja, erityisryhmien vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja.

KOVAlla on 140 jäsenyhteisöä. Niiden pysyvässä omistuksessa on yhteensä lähes 350 000 vuokra- ja asumisoikeusasuntoa, joissa asuu yli 500 000 henkilöä. KOVAN jäsenet toimivat noin 150 kunnassa. KOVAN jäsenet omistavat noin 85 prosenttia rajoituksenalaisista normaaleista valtion tuella rakennetuista vuokra-asunnoista, noin 70 prosenttia kaikista rajoituksenalaista valtion tuella rakennetuista vuokra-asunnoista ja noin 85 prosenttia asumisoikeusasunnoista Suomessa. KOVAN jäsenet aloittavat vuonna 2026 yhteensä noin 2 900 kohtuuhintaisen vuokra- ja asumisoikeusasunnon rakennuttamisen.

KOVA edustaa pitkäjänteisiä, pysyviä ja turvallisia vuokra- ja asumisoikeusasuntojen omistajia ja vuokranantajia. KOVA kehittää vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimintaedellytyksiä tekemällä vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöille Suomen parasta edunvalvontaa. KOVAN jäsenistö toimii siten, että pienituloisillakin ihmisillä on varaa laadukkaaseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen.

Laki jätelain muuttamisesta

15 § Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Esitysluonnoksen mukaan pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisestä velvollisuudesta lajitella jätteet erilliskeräyksen mukaisesti. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin velvollisuudesta toimittaa erilliskerätty jäte käsittelyyn, jossa mahdollisimman suuri osa siitä valmistellaan mahdollisimman korkealaatuiseen uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen. Johdonmukaisuuden vuoksi velvollisuus ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kaikkea erilliskerättävää jätettä. Pykälässä säädetyt lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuudet sijoittuvat kaikkia, joiden hallussa on jätettä, ja ne koskisivat kaikkea jätettä, jota syntyy muun muassa kotitalouksissa, palveluissa, teollisuudessa, kaivostoiminnassa ja infra- ja talonrakentamisessa.

KOVA kannattaa ehdotettuja muutoksia ja pitää niitä perusteltuina, sillä kyse olisi merkittävästä täsmennyksestä nykyiseen sääntelyyn, jossa vastaavaa järjestetyn erilliskeräyksen mukaista jätteiden lajitteluvuolollisuutta ei ole.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta pykälää, jonka 1 momentissa säädettäisiin kiellosta kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäyttöön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä. Pykälän 2 momentin mukaan energijätteellä tarkoitettaisiin yhdyskunta- ja pakkausjätettä sekä rakennus- ja purkujätettä, joka kerätään energiana hyödyntämistä varten tai energiantuotannon polttoaineen valmistamista varten.

KOVA kannattaa esitystä ja toteaa, että jäsenistönämme olevat kohtuuhintaiset asuntotoimijat ovat jo tehneet merkittävää työtä lajittelun edistämiseksi asuntokohteissa ja työmailla, eikä ehdotetulla kiellolla siten nähdä merkittäviä, suoria vaikutuksia KOVAN jäsenistöön.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

Esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta pykälää, jonka mukaan kiinteistön haltijan olisi osaltaan huolehdittava siitä, että jätteen keräyspaikan lajitteluohjeistus on ajantasainen ja että keräyspaikan käyttäjillä, kuten asukkailla ja liikehuoneistojen henkilöstöllä, on ajantasainen tieto jätteen lajittelu- ja keräysjärjestelyistä kiinteistöllä sekä lajittelun vaikutuksesta jätehuollon kustannuksiin.

KOVA kannattaa esitystä ja pitää hyvänä asiana sitä, että kiinteistön haltija (esimerkiksi vuokratalo- tai asumisoikeusyhteisö) voisi säännöksen puitteissa vapaasti valita ne käyttökelpoisimmat tavat, joilla tiedonjakovelvollisuutta täytettäisiin. Tiedonjakovelvollisuus myös varmasti tukisi jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuuden toteutumista, kuten esityksessä on arvioitu. Kun jätehuolto toimii oikealla tavalla, on sillä usein myös positiivisia vaikutuksia asumisyhteisön kuluihin.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

Esitysluonnoksessa ehdotetaan uutta pykälää, jonka mukaan jätehuollon palveluita tarjoava yritys tai yhteisö ei saisi tarjota voimassa olevien säännösten ja määräysten vastaisia jätehuoltopalveluita. Lisäksi pykälässä säädettäisiin tällaisiin palveluihin sisällytettävästä neuvonnasta.

KOVA kannattaa esitystä ja pitää sitä tervetulleena ja perusteltuna.

22 §. Valtion viranomaiset

Esitysluonnoksessa pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, jossa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen viranomaistehtäväksi ohjata ja edistää jätelaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua elintarvikejätteen määrän vähentämistä.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

Esitysluonnoksessa pykälään ehdotetaan täsmennyksiä, joiden tarkoituksena on lisätä kuluttajien tietoisuutta lain 56 §:n mukaisesta mahdollisuudesta luovuttaa käytöstä poistettu tuote jakelijan vastaanottoon sekä tuotteen uudelleenkäyttö- ja korjausmahdollisuuksista.

KOVA kannattaa esitystä ja pitää positiivisena sitä, että kuluttajan asemaa on huomioitu.

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

Esitysluonnoksen mukaan pykälässä täsmennettäisiin kunnan velvollisuutta järjestää jäteneuvontaa ja -tiedotusta muuttamalla 1 momenttia ja lisäämällä pykälään uusi 3 momentti, jonka mukaan

kunnan olisi osoitettava 1 momentissa tarkoitettuun neuvontaan ja tiedotukseen vuosittain riittävä rahoitus.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

Esitysluonnoksessa pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi sen varmistamiseksi, että tuottajavastuun piiriin kuuluviin jätteisiin liittyvät velvollisuudet tulevat otetuiksi huomioon jätteen keräystoiminnassa. Velvollisuus tehdä ilmoitus jätteen keräyksestä koskee sellaista jätteen keräystoimintaa, johon ei tarvita ympäristösuojelu-lain mukaan ympäristölupaa.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

Esitysluonnoksessa pykälän 1 momenttiin ehdotetaan muutosta, jonka tarkoituksena on vähentää siirtoasiakirjavelvollisuuden aiheuttamaa hallinnollista taakkaa. Muutoksella lähinnä selkeytettäisiin lainsäädäntöä vastaamaan jo nykyisin pääsääntönä noudatettavia toimintatapoja.

KOVA kannattaa esitystä ja pitää sitä perusteltuna sekä tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon, että nykyisin pääsääntönä noudatettavat toimintatavat saataisiin nyt lain tasolle. Positiivinen asia on niin ikään sääntelytaakan keventyminen.

122 §. Tiedonsaantioikeus

Esitysluonnoksessa ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa Luonnonvarakeskukselle säädettäisiin oikeus pyynnöstä saada elintarvikealan toimijalta salassapitosäännön estämättä 118 a §:n mukaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä jätedirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaista elintarvikejätteen määrän arviointia ja 37 artiklan 3 kohdan mukaista Euroopan komissiolle tehtävää raportointia varten.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Esitysluonnoksessa pykälään ehdotetaan tehtäväksi kaksi eri muutosta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräajoin tarkastettaviin laitoksiin ja yrityksiin lisättäisiin laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä. Käytännössä tarkastukset kohdistuisivat ensisijaisesti toimintoihin, jotka ovat valtioneuvoston asetuksella säädettyjen, hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteitä koskevien erilliskeräysvelvollisuuksien piirissä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muun ohella toiminnoista, joiden osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontasuunnitelma. Kyseiseen säännökseen lisättäisiin laitokset ja yritykset, joissa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

Voimaantulosäännös

Jätelakiin ehdotettujen muutosten ehdotetaan tulevan voimaan pääsääntöisesti 1.9.2027. Muutokset jätelain 22 ja 122 §:iin on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan jo 1.1.2027. Ehdotettujen säännösten tai niiden toimeenpanon ei arvioida aiheuttavan niin merkittäviä muutoksia kotitalouksien, yritysten, kuntien tai viranomaisten toimintaan, että säännöskohtaisista siirtymäajoista olisi lain ehdotettu voimaantuloajankohta huomioon ottaen perusteltua säätää.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Esitysluonnoksessa ehdotetaan pykälän 1 momenttiin lisättäväksi uutena kohtana Lupa-valvontaviraston tehtävä valvoa jätelain 62 §:n mukaista tuottajien liittymistä tuottajayhteisöön.

KOVA kannattaa esitystä eikä esitä siihen erityisiä huomioita.

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

Tavoitteista

Esityksen tavoitteena on parantaa jätteiden lajittelua, lisätä erilliskeräystä ja kierrätystä sekä vähentää uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvan jätteen polttoa sekä nostaa SER-jätteen erilliskeräysastetta. Lisäksi esityksellä säädetään jätedirektiivin muutoksen edellyttämästä elintarvikejätteen vähentämisestä koordinoivasta viranomaisesta, tehostetaan jätelain mukaisen tuottajavastuun valvontaa ja kevennetään jätelain siirtoasiakirjaa koskevan sääntelyn aiheuttamaa hallinnollista taakkaa.

KOVA katsoo tavoitteiden olevan kannatettavia ja perusteltuja.

Vaikutusarvioinnista

KOVA katsoo, että vaikutusarviointi on pääosin tehty onnistuneesti ja monipuolisesti.

Esityksen mahdollisia vaikutuksia erilaisissa asumisympäristöissä toimiviin kiinteistönomistajiin ei ole kuitenkaan KOVAN mukaan huomioitu riittävän kattavasti. Jatkovalmistelussa olisikin hyvä arvioida sitä, millä tavalla ehdotettujen velvoitteiden noudattaminen erityisesti jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuuden osalta vaikuttaa asunto-osake- ja vuokrataloyhtiöihin sekä asumisoikeusyhteisöihin.

Ehdotetun kiinteistönhaltijan tiedonantovelvollisuuden täyttäminen tulisi ehdotuksen mukaan aiheuttamaan todennäköisesti vain vähäisiä kustannuksia omistajataholle. KOVA huomioi, että sen jäsenyhtiöt tiedottavat asukkaitaan muutoinkin monipuolisesti ja säännöllisesti. Esityksen myötä kiinteistön jätehuoltoon liittyvistä asioista tiedottaminen olisi kuitenkin uusi lakisääteinen velvollisuus kiinteistönhaltijalle.

Ehdotuksen mukaan on lisäksi mahdollista, että kotitalouksien jätemaksu voisi nousta arviolta joillakin prosenteilla, mikäli ehdotetut muutokset johtaisivat siihen, että kunnissa jouduttaisiin taloudellisesti panostamaan entistä enemmän neuvontaan ja tiedottamiseen esitetyn 93 §:n mukaisten lisäysten vuoksi. KOVA on huolissaan siitä, että useat samaan aikaan tehtävät muutokset voivat johtaa jätemaksujen yleiseen nostoon. Valtion tukemissa vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöissä tämä tarkoittaisi käytännössä lisäkustannusten menemistä vuokriin, sillä ko. tahot toimivat omakustannusperiaatteella. KOVA katsookin, että vaikutusarviointia tulisi tältä osin monipuolistaa.

Lopuksi

Lausuntopyynnön jakelussa oli mukana vain hyvin vähäinen määrä kiinteistöalan toimijoita. KOVA pyytääkin kiinnittämään jatkossa huomiota lausuntopyyntöjen laajaan jakeluun eri toimijoille ja että KOVA olisi automaattisesti lausuntopyynnön saavien joukossa, kun lainmuutos koskettaa kiinteistöalan toimijoita.

Helsingissä 28.4.2026,

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry

Jouni Parkkonen

Toimitusjohtaja

Lisätietoja: Juristi Noora Salokangas, puh. 050 472 9430, noora.salokangas@kovary.fi

Tekninen johtaja Jani Pakarinen, puh. 050 443 5077, jani.pakarinen@kovary.fi

Parkkonen Jouni
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry